

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Martina Lošková
Název bakalářské práce: Užívání slovesných časů v časových větách uvedených spojkou
when
The use of verb tenses in time clauses introduced by the conjunction "when"

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Vladislav Smolka, Ph.D.

I. Cíl práce a jeho naplnění:

1. Cíl práce byl stanoven a naplněn v souladu s tématem
2. Cíl práce byl naplněn s drobnými nedostatky
3. Cíl práce byl adekvátní, ale jen částečně naplněný
4. Stanovený cíl nebyl naplněn

II. Struktura práce:

1. Logická, jasná a přehledná
2. Přiměřená
3. Uspokojivá
4. Nevhodná

III. Práce s literaturou:

1. Výborná: zvoleny a použity vhodné prameny v patřičném rozsahu
2. Velmi dobrá práce s adekvátními prameny v patřičném rozsahu
3. Průměrná práce s literaturou
4. Slabá, chybná nebo nedostačující

IV. Formální stránka:

1. Odpovídá všem stanoveným požadavkům
2. Obsahuje drobné formální chyby
3. Nesplňuje některé zásadní požadavky
4. Nesplňuje většinu stanovených požadavků

VI. Jazyková úroveň práce:

1. Výborná
2. Velmi dobrá
3. Dobrá
4. Podprůměrná

VII. Náročnost zpracování tématu:

1. Velmi vysoká
2. Vysoká
3. Střední
4. Nízká

Vyjádření vedoucího bakalářské práce:

Česky psaná diplomová práce zkoumá téma, které je pro české uživatele angličtiny dosti obtížné. Spojka *when*, stejně jako její česká obdoba *když*, je zřejmě v obou jazycích nejčastěji užívanou časovou spojkou. V obou jazycích tato spojka vyjadřuje hned několik časových vztahů. Ty jsou v češtině pro rodilého mluvčího snadno odlišitelné díky explicitnímu aspektuálnímu významu českých sloves, v případě angličtiny je však signalizace aspektuálního významu na základě pouhého slovesného tvaru omezená na tvary průběhové (které odpovídají českému nedokonavému vidu), kdežto prosté tvary jsou v tomto smyslu neutrální. Význam je tak nutno interpretovat nejen na základě tvaroslovném, ale je nutno vzít v úvahu i sémantiku slovesa, jeho komplementace, a někdy např. i pořadí věty hlavní a vedlejší v souvětí.

V teoretické části práce se autorka nejdříve věnuje popisu slovesných časů v angličtině a jejich významů, dále srovnává odlišné pojetí aspektu v češtině a angličtině, zkoumá sémantické charakteristiky anglických sloves včetně kategorie teličnosti a ateličnosti. Pro téma práce je nejdůležitější přehled a vysvětlení časových vztahů vyjadřovaných spojkou *when*, tedy současnosti, předčasnosti a následnosti, které autorka práce velmi vhodně ilustruje graficky (str. 28-30).

Praktická část je založena na výzkumu časových vět excerpovaných z autentických textů z beletrie, publicistiky i odborné literatury. Výsledný korpus obsahuje téměř 400 souvětí obsahujících časovou větu vedenou spojkou *when*. Veškeré zkoumané příklady jsou uvedeny v příloze na konci práce.

Získaný materiál je analyzován z mnoha hledisek (frekvence spojky v různých typech textu, frekvence jednotlivých časových významů v různých typech textu, vztah pořadí vět v souvětí k vyjadřovanému časovému vztahu, podíl perfektních slovesných časů k explicitnímu vyjádření pořadí dějů, podíl průběhových forem slovesa k vyjádření durativnosti) a kvantitativní výsledky jsou prezentovány ve formě přehledných grafů. Výsledky naznačují, že dominantními významy spojky jsou současnost a předčasnost, zatímco následnost se vyskytuje okrajově. Zajímavé je zjištění, že spojka *when* je čtenější v beletrii, kdežto v publicistice a odborné literatuře je její podíl zhruba poloviční. Potvrdilo se očekávání, že užití perfektních slovesných časů je častější v případech, kdy vedlejší věta vyjadřující děj předcházející větě hlavní stojí pozičně až za ní.

Cenným přínosem práce je rozdělení vztahu současnosti na tři dílčí podtypy: a) společný průběh děje VH a VV; b) děj VV časově přesahuje děj HV; c) děj HV časově přesahuje děj VV. Z hlediska pořadí vět vždy převažovala sekvence HV - VV, s jedinou výjimkou, a to v případě časového vztahu c), a to pouze u odborného stylu, kdy VV častěji předcházela HV.

Pozoruhodným zjištěním byl nízký výskyt progresivních slovesných tvarů při vyjadřování durativních dějů u všech podtypů současnosti (14-38%), ať už ve větě hlavní či vedlejší. To jen potvrzuje neutrálnost prostých slovesných tvarů, které mohou interpretačně nabývat významu událostního či durativního na základě svých komplementů, případně může tento rozdíl zůstat nerozlišen. Případy, kdy časový vztah není jednoznačně definovatelný a při překladu do češtiny může být interpretován různým způsobem, jsou uvedeny v závěru praktické části.

Práce si zaslouží pochvalu za použití relevantní odborné literatury, za důkladný rozbor časových vztahů vyjadřovaných spojkou *when*, za přehledné kvantitativní vyhodnocení podle řady parametrů, a zejména za poukázání na skutečnost, že rodilí mluvčí

angličtiny a češtiny přistupují k vyjadřování časových vztahů pomocí spojky *when* značně odlišným způsobem vyplývajícím ze systémových odlišností mezi angličtinou a češtinou.

Nedostatky práce jsou nečetné. V anglickém *Summary* (str. 53), je sloveso *complete* (*Siri was just completing Civilai's medical certificate...*) označeno jako atelické; vzhledem k tomu, že v českém závěru (str. 50) je toto sloveso správně označeno jako telické, jedná se pravděpodobně o překlep.

Práce splňuje základní požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji doporučuji k ústní obhajobě.

Navrhovaná známka: výborně

Otázky k obhajobě:

Jaká zjištění učiněná v průběhu výzkumu pro Vás byla nejpřekvapivější?

Jak si vysvětlujete větší četnost spojky *when* v beletrii v porovnání s publicistikou a odbornou literaturou?

Proč je někdy tak obtížné určit přesné časové vztahy mezi dvěma ději?

Z čeho vyplývají problémy českých uživatelů angličtiny při interpretaci časových vztahů v anglických větách uvedených spojkou *when* a jakých chyb se pravděpodobně čeští uživatelé budou dopouštět při užívání této spojky v angličtině?

Napadají Vás v souvislosti s tímto tématem další možnosti výzkumu dané problematiky?

Podpis vedoucího bakalářské práce:.....

Datum: 28.1.2015